

Sakala

Asutanud C.R. Jakobson 1878

Viljandi maakonna päevaleht

Võhma viib ellu suurprojekte

Võhma linnapea Avo Põdra sõnul on linn lihakombinaadi pankrotiga tekkinud raskest seisust üle saanud ning kavandab järgmiseks aastaks mitut ehitus- ja rekonstrueerimisprojekti.

LK. 4

Koolikokkadel on ühesugused mured ja rõõmud

Viljandimaa koole külastades selgus, et laste toitumisharjumuste ja tervisliku söögi kokkusobitamine ei pruugi alati kerge olla ning et kokkade arvates on euronõuded liiga karmid.

LK. 6-7

Publikut rõõmustab Tõnu Naissoo

Homme astub üle paarikümne aasta taas Viljandis publiku ette Tõnu Naissoo, kes on muusikat teinud enam kui nelikümmend aastat.

LK. 5

ARENDUS

NELJAPÄEVAL ON ESKIISI AVALIK ARUTELU

Linn ootab rahvast plaanitava keskuse kohta arvamust avaldama

Homme kell 16 arutletakse Viljandi raekoja saalis bussijaama, Centrumi ärihoone ning nende vahele jääva ala detailplaneeringu eskiislahendust, mille kohta loodab linnavalitsus kuulda paljude inimeste arvamust.

Hans Väre
hans@sakalajakirjastus.ee

Aktiaselts Centrum tahab muuta oluliselt praegust bussijaama, ehitada selle parklasse ärihoone ja ühendada tekkiv kompleks vana Centrumiga üle Uue tänava viiva klaasgalerii abil.

Linnavalitsuse arhitektuuri- ja planeerimisameti juhataja Leelo Saar sõnul kujuneb tõenäoliselt suurimaks valduskohaks just teise korruse kõrgusel kulgev galerii, sest midagi sellist pole Viljandisse varem rajatud.

Rippsild kõlbab mõlemale poolele

Nii Leelo Saar kui Centrumi aktsionär Tauno Tuula tõdesid, et eelkõige on klaasgalerii puhul tegemist maitse küsimusega. Seda näitab ka see, et nii pooldajad kui vastased toovad oma väidete toetuseks täpselt sama argumendi.

«Minu kolleeg Urmas Leemet tõstatab küsimuse, et kui rippsilla näol Viljandis on juba üks tee läbi õhuruumi, siis kas me selle kõrvale teist veel tahame,» vahendas Leelo Saar arhitektuuriameti peaspetsialisti hinnangut.

Planeeringu eskiislahenduse koostanud arhitekti Indrek

Bussijaama ja Centrumi vaheline parkla kolib arendaja plaani kohaselt maa alla ja selle asemele kerkib kaubanduskeskus.

Elmo Riig

Laose väide on aga karvapealt vastupidine: «Viljandis on rippsild ja Varese sild, miks ei võiks ärikeskuse hooneid ühendada kaubasild? See ei ole linnale võõras element.»

Linnavalitsuses pole lõplikult maha maetud ka galerii varuvarianti ühendada uus ja vana Centrum tänava alt tunneliga, kuid arendajaid see võimalus ei vaimusta.

«Kas teie kliendina tahaksite minna teiselt korruselt keldrisse ja siis uuesti üles teisele korrusele ronida?» küsis Tuula.

Projektini on veel pikk maa

Eskiislahendused, mida homme linlastele hindamiseks pakutakse, on üsna esialgsed. Enamasti linnavalitsus planeerimise algusjärgus avalikkust ei kaasagi, kuid seekord otsustati inimeste arvamust küsida võimalikult vara, sest tegemist on Viljandile väga tähtsa kvartaliga.

«Pole mõtet lasta lõplikku planeeringut valmis joonistada ja alles siis avastada, et see

KUTSE

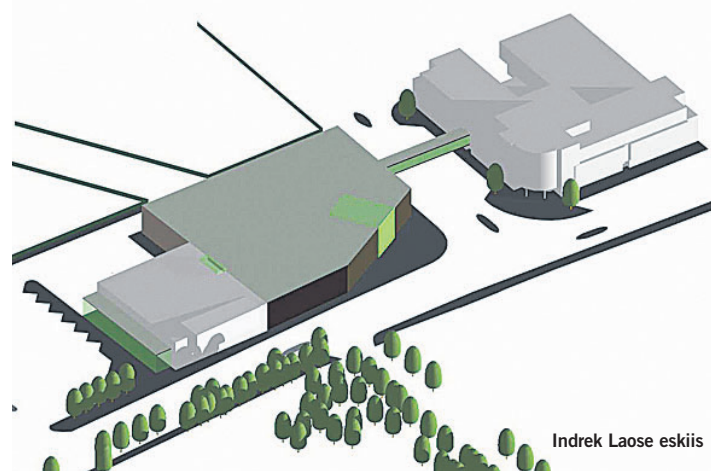
Leelo Saar,
Viljandi
juhtiv-
arhitekt

Kui kellelgi on kõnealuse lahenduse osas mõtteid, olgu positiivseid või negatiivseid, võiks ta need kirja või meili teel linnavalitsusse saata. Muidugi protokollitakse ka avalikul arutelul välja öeldud seisukohad.

rahvale üldse ei meeldi,» selgitas Leelo Saar.

Eskiislahenduse kohta kogunenud hinnangud kaalutakse läbi ja koostatakse põhjendatud seisukohti arvesse võttes detailplaneering. Siis pannakse see kaheks nädalaks tutvumiseks välja ja korraldatakse veel üks avalik arutelu. Alles

Indrek Laose eskiis

Aktiaselts Centrum tahab rajada Uue tänava kohale klaasgalerii, mis võimaldaks klientidel kergesti ühest hoonest teise pääseda. Kõigi arhitektuurispetsialistide hinnangul selline lahendus aga Viljandisse ei sobi.

pärast seda saab Centrum korraldada arhitektuurivõistluse, et valida välja sobivaim projekt.

Tauno Tuula sõnul on asjaajamine praegu enam-vähem graafikus ja kui takistusi ei teki, algab ehitus bussijaama parklas juba tuleval sügisel.

Bussijaamast, Centrumist ja nende vahele kerkivast ärihoonest moodustuks linna suurim, 12 500-ruutmeetritne kaubanduskeskus. Uusehitise alla tuleb umbes 140 kohaga parkla. Plaanide kohaselt läheb arendus maksma 100–120 miljonit krooni ja peaks valmima 2010. või 2011. aastal.

Tel/faks 433 7100
GSM 509 9543
www.toode.ee

ILM

4°

Täna on vahelduva pilvisusega ilm. Puhub lääne- ja kirdetuult kiirusega 6–12 meetrit sekundis. Õhutemperatuur on 0–4 kraadi. Päike tõuseb Viljandis kell 8.15 ja loojub kell 15.50.

VILJANDIS

Uus näitus Kondase keskuses

Täna kell 14 avatakse Kondase keskuses Enehelve Kallavuse näitus «Pensionär keefiri ikka jõuab osta».

Õhtupalvus Taizé lauludega

Täna kell 18 on Pauluse kirikus õhtupalvus Taizé lauludega ja kell 19 Jaani kiriku keldrisaalis kohtumisõhtu vend Matthewga.

Salongiõhtu

Täna kell 18 algaval salongiõhtul kultuurimajas näeb dokumentaalfilmi «Monument».

MAAKONNAS

Elle-Eha Are saab luulepreemia

Täna kell 13 antakse Holstre koolis Elle-Eha Arele Salme Ekbaumi ja Minni Nurme nimeline Paistu valla luulepreemia.

Kas teie kliendina tahaksite minna teiselt korruselt keldrisse ja siis uuesti üles teisele korrusele ronida?

Tauno Tuula,
kinnisvaraarendaja

Vastutav väljaandja Peep Kala
Peatoimetaja Eve Rohtla
Arvamustoimetaja Rannar Raba

ARVAMUS

JUHTKIRI
AVALDA ARVAMUST SAKALA.AJALEHT.EE

Kelle kulul laulda?

2003. aastast UNESCO inimkonna suulise ja vaimse pärandi meistriteoste nimekirja kuuluva Eesti laulu- ja tantsupidude traditsiooni elus hoidmine kuulub vaieldamatult meie kultuuripoliitika tähtsamate pidepunktide hulka. Seepärast on loogiline eeldada, et riik tagab sõltumata sellest, kas maailma majandus on parasjagu tõusu või languse teel, asjaomase sihtasutuse töös hoidmiseks ja peo korraldamiseks piisava summa.

«Eesti Päevalehe» andmetel on riik eeloleval suvel peetava laulu- ja tantsupeo 30-miljonilisest eelarvest katnud veidi üle 20 miljoni. Ülejäänud raha leidmiseks on korraldajatele antud voli pöörduda sponsorluse taotlustega ettevõtjate poole.

Iseenesest pole selles midagi taunimisväärsset, kui firmad panevad öla alla sündmusele, mis toob kokku sadu tuhandeid inimesi. Teisalt ei saa kuidagi jätta küsimata, mida nad selle eest vastu küsivad ning kas see võiks kuidagi kahjustada peo kui austusväärsse ajalooga kultuurisündmuse tõsiseltvõetavust.

Paari aasta eest tunnistas laulupeo sihtasutuse juht Aet Maatee, et reklaami tungimine peole on hell teema. Mitu võimul olevat poliitikut oli tookord konkreetsem, rõhutades, et nende arvates peaks laulu- ja tantsupidu olema sponsorlusest päris vaba.

Nagu näha, pole vahepeal sõnadest kaugemale jõutud ning kõigi eelduste kohaselt võib tulevase peo ajal nii Kalevi staadioni kui lauluväljaku ümbruses näha ettevõtete reklaamplaguseid, muust nännist rääkimata.

«Sakala» usub, et toetajatele tähelepanu pööramiseks ning tänu avaldamiseks on ka tunduvalt mõistlikumaid võimalusi kui riputada hiigelpannoo lauluväljaku tuletorni külge. Sponsorite logode trükkimisest näiteks infovoldikute tagaküljele pole mõtet üleliia suurt numbrit teha, sest vaevalt kahandab see kuidagi sündmuse sisulist väärtust. Ebameeldivuste välistamiseks on aga ikkagi kõige kindlam variant, kui poliitikut näeksid endal vastutust kindlustada kõigi kulude katmine riigieelarvest.

REPLIIK

Uus tuba linnaruumis

Muutused teevad elu huvitavaks, ehkki mõnikord on nendega raske harjuda. Meeldiv on ka see, kui muutub linnaruum, eriti siis, kui kellelegi seejuures haiget ei tehta: kui pole märtrisurma minevaid puid ega maju. Viljandis jõude seisnud sisehoovist sai jalakäijate tänav, mille toreduse esimesed hindajad olid karussellil lustivad lapsed. Pimedatel sügisöödel säravad Arkaadia aias heledad tulukesed. Varsti saab seal näha lumekristallides murduvat valgusmängu. Sajad lillesibulad ootavad mullas kevadet, et siis hoopis teise näoga promenaadi näidata.

Kaie Mölter
«Sakala»
433 0041

Purskkaevude veesahin muudab paika veelgi. Ei tahaks ennustada, kas Arkaadia aia uudne lahendus pakub rohkesti kõneainet. Kindlasti aga jõuab Viljandis jalutaja peale lossimägede, purskkaevuga parkide, raekoja roosiaia ja Trepimäe nüüd ka promenaadile. Sest minna ju tuleb, kui paik on pidevas muutumises ning pakub silmailu ja südamerõmu.

PRÄÄNIK

Homme on Viljandi Liverpooli pubis esimene üritus sarjast «Heamuusikaklubi», mis pakub suve hakuni eri ansamblike akustilise kava-ga kontserte.

PIITS

Selle nädala algul varastati Viljandist Järveotsa obeliski juurest piknikulaud.

MAAILMAPILT

EESTLASED ON KLAMMERDUNUD MINEVIKU KÜLGE

Värsket õhku oleks vaja

KUIDAGI VEIDER oli 5. novembri hommikul vaadata ja kuulata Eesti tipp-poliitikute arvamusavaldusi USA 44. presidendiks valitud Barack Obama kohta. Selgelt oli tajutav, et paljud olid oodanud kedagi teist.

Kuidas teisiti mõista kommentaare, et 50 aasta eest poleks osatud sellisest valikust isegi unistada; et Eestil pole tegelikult vahet ning et demokraadid teevad Venemaa elu raskemaks, kui vabariiklased eales on suutnud, rõhudes inimõigustele ja kodanikuvaadustele.

Kusagilt polnud kuulda laiemapõhjalist analüüsi. Oli üksnes juttu sellest, kuidas Obama valimine mõjutab meie väikest Eestit.

Tegelikult tähendab ameeriklaste valik lootust. Lootust kogu maailmale, et kõige võimsam on taas avatud dialoogiks, mitte ei viruta rusikaga vastu lauda.

OLEME HARJUNUD, eriti viimasel ajal, elama mustvalges maailmas. On kangelased ja antikangelased, head ja pahad. Kriitika ja analüüs ei ole teretulnud.

On ju selge, et Eesti ja eestlased on head ning Venemaa ja venelased pahad. Gruusia ja grusiinid on tugeva positiivse märgiga, Serbia ja serblased tõenäoliselt mitte ning natsikuriteod ei olnud kohe kindlasti nii hirmsad kui Nõukogude Liidu kommunistlik genotsiid.

Selles mõttes oleks John McCaini ja vabariiklaste karni kää poliitika näol olnud tegemist tuttava olukorraga. Ameerika kotka laia tiivasirutuse varjust oleks see väike Eesti saanud oma igipõlise vaenlase pihta turvaliselt mõne nooleke-se saata. Nagu poisikesepõlves liivakastis sai vaieldud, kelle sõbrad on füüsiliselt teistest tugevamad.

HILJUTI KÜSIS minult üks emakeelena vene keelt kõnelev sõber, miks elavad eestlased endiselt Teisele maailmasõjale eelnenud aegades, kus maailm oli palju suurem ja ala-tooni andsid rahvusriigid ning kus sõda, vabandust, Eesti okupeerimine Nõukogude Liidu poolt, lõpetas meie unistuse. Unistuse, mis taaselustati 1980. aastate lõpul.

Järjepidevuse mõttes, aga paljuski ka tollases ärkamis-aegses romantikatuhinas oli kontrastne, vastanditele tuginen maailmapilt ehk õigustatudki, kuid vahepeal on paarikümmend aastat edasi läinud.

Ju aitab vaenlase kuju meil elada. Aga võib-olla klammerdume minevikku, sest me pole

Randel
Länts

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna peasekretär

Raigo Pajula («Postimees»)

kindlad oma tulevikus? Me ei tea, mis tuleb, ja oleme hirmul.

Alati on lihtsam olla kellegi või millegi poolt või vastu kui ise midagi defineerida, midagi muuta.

20. MÄRTSIL 2003 ründas USA Iraaki. Sõjalise agressiooniga käis kaasas tugev patriotismikampaania, mille eesmärk oli sundida valima poolt ja õigustada seeläbi valitsuse käitumist. President George W. Bush ütles siis ühed oma kuulsad sõnad, mille koht on tegelikult ajaloo prügikastis: «You are either with us or against us!» («Sa oled kas meiega või meie vastu!»)

Tavaliste inimeste kuue- ja kostüümirevääridele ilmusid Ameerika lipukesest rinnamärgid. Ameeriklane olla pidi olema uhke ja hää, mis sest et mitteameeriklaste seas tekitas kogu kampaania pigem negatiivseid tundeid.

Analoog on meil võtta pronksiööle järgnenud kuudest. Me pidime valima poole. Lõppude lõpuks oleme pere-mehed omal maal, kurat võtaks! Kui tahame, võtame monumendi maha ja mitte ükskonn ei kõhi! Kui ei meeldi, kolige kodumaale tagasi!

Mäletatavasti ristiti kriitikut ruttu punaprofessoriks ja kahtlused hajutati. Sa said olla kas tõeline Eesti patrioot või venelaste tallalakkuja. Jaanipäeva paiku ilmusid autodele sinimustvalged lipukesed. Me olime võidukad ja uhked. Ajalugu sai muudetud.

Millegipärast ei saavutanud me aga nagu ameeriklastedki heakskiitu ega mõistmist

MÕTE

Aga võib-olla klammerdume minevikku, sest me pole kindlad oma tulevikus?

väljaspool. Meie seni üsna puh-tale välispoliitilisele visiitkaar-dile kerkis sallimatuse vari.

VÕIB-OLLA MA liialdan, aga unistus 1920. aastate rahvusriigist elab meis endiselt. Õigemi-ni vist küll soovunelm, selektiivne arusaam. Me püstitame monumente, väntame üha uusi rahvusromantilisi filme ja se-riaale, pühendame kogu aasta Eesti Vabariigi juubeli tähistamisele.

Iseenesest on see muidugi vajalik. Aga miks me teeme seda 90 aasta taguse aja vaimus, mõtlemata kordagi sellele, et Eestis on vahepeal oma kodu leidnud sadu tuhandeid inimesi, kellele on meie tung end rahvusena alal hoida pisut teise, tihtipeale arusaamatu ja vahel ka hirmutavana mõjuva sallimatuse varjundiga?

Ja siis me imestame, et meie venekeelne elanikkond ei tunne Eesti riigiga sidusust ning selle võimekamad ja ärksamad esindajad lahkuvad esimesel võimalusel.

TEGELIKULT ON see meie kõigi kaotatud potentsiaal. Võiksime ükskord ausalt tunnistada, et tegelikult pole riik vene keelt kõnelevate kodani-

ke ega ka mittekodanike integreerimiseks suurt midagi teinud.

Millised on meie venelase võimalused end avalikus sektoris teostada? Nullilähedased. Ka erasfääris tuleb tal olla niinimetatud põliseestlasest tunduvalt kvalifitseeritum ja haritum.

Üldine arusaam on, et venelased tehku ikka seda tööd, mida meil enam teha ei kõlba: las nad kaevavad põlevkivi ja koogutavad Kreenholmis telgede taga. Kui ei meeldi, mingu Narva jõe idakaldale! Või äkki võtaks siiski kodakondsuse andmise alused tõsisemalt luubi alla?

Samamoodi suhtume Venemaasse. Tõsi, me oleme palju kannatanud ja mõningane ettevaatlikkus pole liiast. Aga kas peame ikka olema pidevalt esirinnas, kui avaneb väikseimgi võimalus virutada, ja seejärel jooksmas läänemaailma suurte juurde kaebama, et vahi kus paha Vladimir Putin on keeranud meie raudtee ja sadamad tuksi ning laastanud puidutööstust? Vahest prooviks vahelduseks midagi muud?

HILJUTI TOIMUNUD Valgevene üldvalimiste ajal räägiti Euroopa Liidus kõva häälega pehmete meetodite kasutamise ehk peamiselt piiride avamisest Valgevene kodanikele, et neil oleks võimalik reisida, suhelda, näha ja õppida ning õpitut oma kodumaa muutmise heaks kasutada.

Argumenteeriti, et mida rohkem pääseb tavaline valgevenelane piiri taha, seda parem. Oli kuulda arusaama, et just niiviisi on võimalik murda valitsevat totalitaarset režiimi.

Miks me seda aga Venemaa puhul isegi mõelda ei taha? Venemaa rikkad, kel oma riigi demokraatiast pole valdavalt sooja ega külma, võivad sealt igal hetkel lahkuja.

Ehk oleks kasu, kui see massikommunikatsiooni ohver samuti maailma näeks ja tõdeks, et kõik polegi nii, nagu Kremli räägitakse? Võib-olla on võti tihedamates kultuurisidemetes Euroopa Liidu ja Venemaa vahel, õpilas- ja üliõpilasvahetusprogrammides? Vahest on võti viisavaduses? Kindlasti aga on võti rohkem avatud suhtumises.

PALJUD ON nõus, et tuleva aasta algul ametisse astuv USA president toob maailma uut hingamist, mida me kõik vajame. Ehk laseksime siis end inspireerida ning kõigutaksime ka oma maailmapildi seni vankumatuks näivaid arusaamu? Värsket õhku oleks vaja.

KONTAKT:
uudistetoimetaja Marko Suurmägi
433 0042
sakala@sakalakirjastus.ee

59 589

Rongiga sõitjaid jätkub

Edelaraudtee teatel sõitis oktoobris Tallinna ja Viljandi vahelisel liinil 59 589 inimest ning kiirrongi kasutas neist üle 30 000. Läinud kuu oli Edelaraudteele viimase kolme aasta parim.

Minister tuleb külla
Regionaalminister Siim Kiisler on täna Viljandi-
maal. Minister arutab
Abja ja Halliste juhtide-
ga piirkonna tuleviku-
plaane ning kohtub
maavanema ja omavalit-
suste liidu esindajatega.

Kooli saal saab
juubeli puhul
tuleristsed

Jakobsoni gümnaasiumi õpilased tähistavad neljapäeval õppeasutuse 100. aastapäeva spordivõistlustega. Neile järgneb Marek Sadama ja Toomas Lauri kontsert, millele on oodatud ka vilistlased.

Jakobsoni gümnaasiumi huvijuht Ave Alvre rääkis, et kuigi vilistlased tähistasid kooli aastapäeva juba septembris, korraldatakse õpilaste üritused käesoleva nädala lõpul.

Sündmused algavad neljapäeval kell 16, mil on kavas traditsiooniline tasculampidega teatejooks ümber koolimaja. Start antakse kooli staadionipoolses hoovis.

Kell 17 asuvad äsja valminud võimlas korvpallilahingut pidama kooli neid ja vilistlased. Tund hiljem astuvad palliplatsile noormeeste ja vilistlaste võistkond. Alvre kinnitusel on need korvpallivõistlused esimesed, mis äsja remondist tulnud võimlas peetakse.

Kell 19.30 laulavad gümnaasiumi aulas kooli vilistlane Marek Sadam ja tema kaaslane Toomas Laur lugusid oma hiljuti ilmunud plaadilt «Kirjad maale». Kontserdile on oodatud õpilased, vilistlased, endised õpetajad ja teised huvilised.

Aastapäeva aktus ja kringlisoõmine algavad koolis reedel kell 11. («Sakala»)

KOHALIK INFO

KEK-i pensionäride
aastakoosolek

Aastakoosolek on homme kell 14 Viljandis Eha tänav 4.

Luuleklubi saab kokku

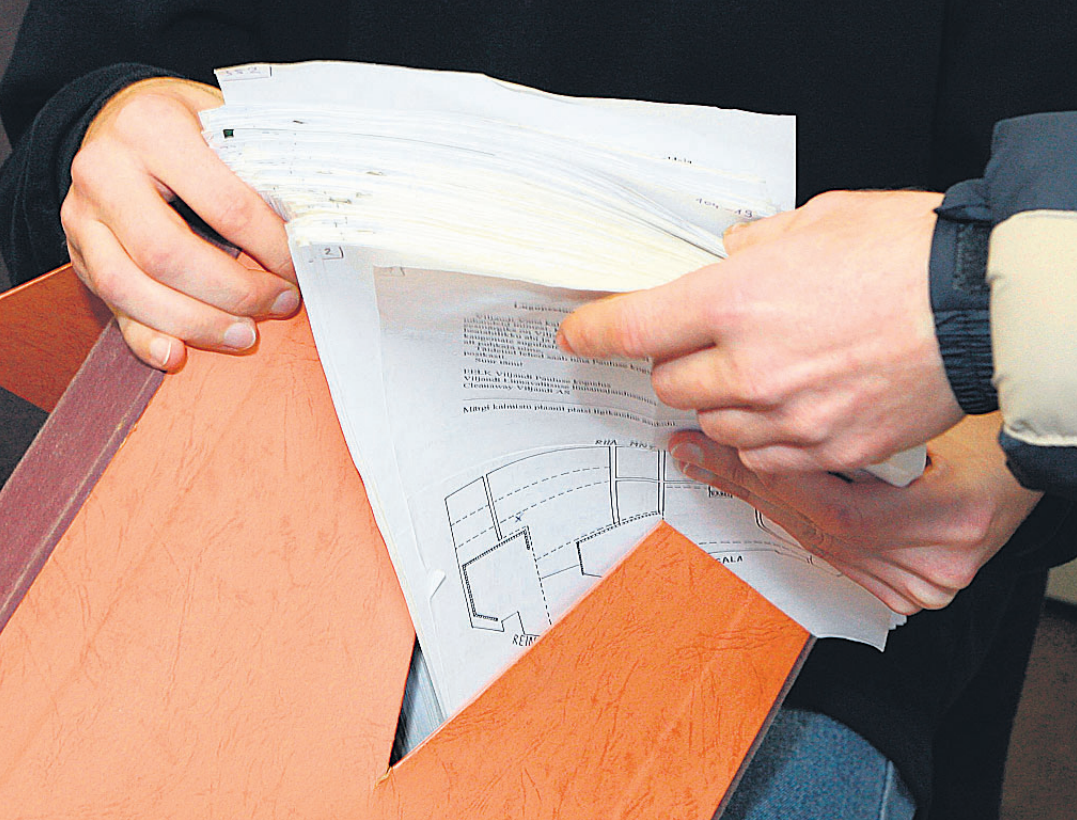
Homme kell 17 saab Viljandi linnaraamatukogus kokku Viljandimaa luuleklubi.

Pensionärid
kogunevad

22. novembril kell 15 on Viljandis Eha tänav 4 Ka-ja klubi ja MEK-i rühma koosolek.

Represseeritute klubis

23. novembril kell 14 on Viljandi kultuurimajas represseeritute klubil külas mesindusteadlane Virgo Mihkelsoo, kes tutvustab trükist «Toome oma tervise tagasi».

Viie aasta jooksul on kalmistule maetute kohta kogunenud infot suure paki jagu.

Elmo Riig

AJALUGU

VANIM KALMISTU PEIDAB PALJU MÄLESTUSI

Omaksed jagavad
maetute lugusid

Viljandi Vanale kalmistule maetute kohta viis aastat tagasi andmeid koguma asunud Eesti genealoogia seltsi liige Kalle Pullmann rõõmustab, et tagasisidet on tulnud üle ootuste palju.

Aivar Aotäht
aivar@sakalakirjastus.ee

Riia maantee ääres asuv surnuaed on Viljandi vanim kalmistu ning Pullmanni sõnul on sinna maetute kohta seetõttu andmed kõige puudulikumad. 2003. aasta novembrikuu hingedepäeval vahendas «Sakala» tema üleskutset, et hauaplatside hooldajad leiaksid mahti täita väikese ankeedi, mille kaudu kalmistule maetutest rohkem teada saada.

Lisandunud info

Viie aasta jooksul on Pullmannile laekunud rohkem vastuseid, kui ta lootus oskas. «Inimeste aktiivsus üllatas mind. Selle aja vältel on minu kätte jõudnud 352 täidetud ankeeti, neist kõige kaugem Stockholmist,» lausub ta. «Lisaks oli andmeid märgitud teiste platside kohta, nii et nüüd on mul teavet 400 Vana kalmistu hauaplatsi kohta.» Mitme ankeediga oli kaasas

KÜSIMUSED

Vana kalmistu kohta info jagamist hõlbustavad ankeedid.

- Kalle Pullmanni koostatud ankeete saab küsida kalmistu kabelist ning Jaani ja Pauluse koguduse kantseleist, kuhu ta palub need ka tagastada.

Allikas: «Sakala»

1930. aastatel välja antud matuseplatsi ostutõendi koopia või platsi foto.

Ajalooürija sõnul oli üllatav mõnelt tagastatud paberilt leida platsile maetute elukäigu üksikasjalikku kirjeldust või muremõtteid hauaplatsi edasise saatuse pärast.

«Tahan siinkohal tänada Vana kalmistu töötajaid Maimu ja Aleksander Kalvit ning Jaani ja Pauluse kogudust, kes on aidanud ankeete jagada,» lausub ta.

Pullmanni hinnangul on Vanal kalmistul ligikaudu neli tuhat hauaplatsi ning ta kavatseb heade inimeste abiga sellele surnuaiale maetute kohta infot edasi koguda.

«Nagu öeldud, on see Viljandi vanim surnuaed, kunagine kihelkonna kalmistu, mil vanust 235 aastat,» rõhutas ta. «Teised Viljandi surnuaiad on kõik märksa nooremad.»

Küsimusele, kui kaua plaanib ta kalmistu kohta andmete

kogumist jätkata, vastas Kalle Pullmann, et see sõltub inimestest ehk seni, kuni huvilised soovivad tema koostatud ankeedile vastata.

Maetute mälestus

«Kogutud andmeid on kavas töödelda ja kasutada neid plaanitavas Viljandi kalmistute registris,» selgitas ta. «Eks me kõik ükskord kalmistule jõua. Minu eesmärk on, et saaks talletatud maetute mälestus. Mõni vanem inimene on ankeedis näiteks vastanud, et oma tervise tõttu loobub ta omaste kalmu hooldamisest, sest ei jõua enam surnuaial käia, kuid soovib, et sinna maetud ei jääks tundmatuks.»

Pullmann lisas, et tema huvi kalmistute vastu on tasapisi aina kasvanud ja nõnda on ta loonud Viljandimaa surnuaedade kodulehekülje. Selle aadress on <http://vmg.vil.ee/mannn/vilkalmistu.htm>.

Aastapäev toob
koori kokku

22. novembril tähistab kauni kontserdiga oma 25. aastapäeva koor, mis on kandnud Viljandi noortekoori, Viljandi KEK-i kammerkoori ja Viljandi kammerkoori nime.

Aime Jögi,
endine koorilaulja

Laupäeval kell 17 Viljandi kultuurimajas algava kontserdi kava on kokku pannud dirigent Riina Trumm, kes noortekoori 1983. aastal asutas. Kõik muusikasõbrad on sellele õhtule kaasa elama palutud.

Armurõõm

Kontsert toob Viljandisse oma tegevuse juba aastate eest lõpetanud kollektiivi liikmed kõikjalt Eestist. Igaühel neist on mapi vahel tuttav «Armurõõmu» noot, mida on seni vastastikku mälu värskendamiseks üksteisele jagatud ja ehk kodus läbi ümisetud.

Hoolimata sellest, kas hääled on karused või mitte, pannakse «Armurõõm» laupäeva õhtul Riina Trummi juhatusel kindlasti helisema.

KUTSE

Dirigent kinnitab, et kõik vilistlased on väga oodatud. Kokku saadakse kell pool neli Viljandi kultuurimajas.

Üles astuvad veel kunagise kooriga seotud esinejad, näiteks Mikk Sarv, Jüri Vaino ja Tõnis Tulp, kas siis üksi või oma praegusi loomingulisi partnereid appi võttes. Kostab regilaulu ja omaloomingut, kuuleb soolo- ja ansambeliseadeid, helisevad klaver, kitarr ja muud pillid.

Riina Trumm on esinema

PÄEV

Kokkusaamise päev ei ole koori asutajal Riina Trummil valitud juhuslikult.

- 22. november on kõikide muusikute kaitsepühaku Cecilia päev.

Allikas: Riina Trumm

palunud külalisigi, näiteks Kait Tamra ja Lauri Kadalipu. Samuti astub üles üks läheneva laulupeo ootuses loodud projektikoor — Viljandi segakoor.

Dirigent muretseb ka selle pärast, et viimaks pole teave mingil põhjusel kõigi vilistlasteni jõudnud, ning kinnitab, et kõik on väga oodatud. Kokku saadakse kell pool neli Viljandi kultuurimajas.

Trumm ja Konovalov

Olgu üle korratud, et kolme nimega koor tegutses aastail 1983—1999 ning seda mäletatakse peamiselt Riina Trummi ja Peeter Konovalovi koorina, kelle põhimõtte polnud mitte omaette tammuda, vaid tegutseda teistega koos.

Nii on koori ajaloost meenutada isamaaliste laulude kava Ugala teatri näitlejate vahel lugemistega, palju põnevaid esinemisi koos liikumisseadetega, näiteks Veljo Tormise laulude kava või vappustav kantrikava ansambliga Pääsupojad. Liikumise seadis alati Enn Meiesaar.

Veel tuleb nimetada koostööd Linnakapelli ja teiste Viljandi kooridega ning muusikalist kaasalöömist Ugala lavastuses «Kuldrannake». Koor on toonud auhinnalisi kohti nii Eestis kui välismaal aset leidnud kammerkooride võistlustelt ning jätnud jälje mitte üksi Viljandi, vaid kogu Eesti muusikaellu.

Meenutus 2003. aasta kokkutulekust, mil koori tegutsema hakkamisest möödus kaksikümmend aastat. Arhiiv

INTERVJU

FINANTSRASKUSTES LINN LÄHEB TALVELE VASTU LOOTUSRIKKALT

Võhma soovib järgmisel aastal ellu viia mitu suurprojekti

Võhma linnapea Avo Pöder kinnitab, et Wendre õmblustsehhi kadumine ei too endaga tõsiseid raskusi.

Egon Valdaru
egon@sakalakirjastus.ee

Järgmise aasta plaanidest kõneldes tunnistas linnapea, et Võhmal on kavas ette võtta mitu suurt projekti ning omaosaluse katmiseks tuleb tõenäoliselt laenu võtta.

Avo Pöder, kas aasta lõpul, kui Wendre tsehh töö lõpetab, on Võhma jälle neljakäpakil?

Hea see uudis pole. Aga kunagise lihakombinaadi pankrotiga paralleele tõmmata ei saa. Kui tollal jäi töötuks 300 inimest, siis Wendres töötavast 39 naisest elab Võhmas 28.

Wendre otsib müügi- ja tootmisvõimalusi, et korralik tootmishoone seisma ei jääks ja kulusid ei tekitaks, sest kütet seal kinni keera ei saa. Loodetavasti ostab keegi selle maja ära ja asemele tuleb uus ettevõtja.

Võhma on lihakombinaadi pankrotiga tekkinud raskest seisust üle saanud. Praegu on meie eelis see, et elu pole ehitatud ühele firmale, vaid on mitme valdkonna ettevõtteid. Tõenäosus, et kõigiga midagi juhtub, on peaaegu olematu.

Toasoojus on kõikjal kallinenud. Kas töötuid ootab külma jäämine?

Võhmas pole sooja hind viimase aja jooksul tõusnud. Meil mak- sab see 1003 krooni kilovatt- tund.

Toimetulekutoetuse saajad võib üles lugeda ühe kae sõrmedel, võib-olla talveperioodil nende arv suureneb. Juhul kui osa inimeste sissetulek kukub alla toimetuleku piiri, on linnaeelarves raha nende aitamiseks.

”

Järgmine aasta on viimane, mil riik meie tegevust pingsalt jälgib.

Praegu linnas suurel hulgal soojavõlglasi pole. Pigem on selliseid, kes on mõne kuu võlg — suvel klaaritakse enamik arveid.

Mis hoiab sooja hinna madalal?

Siinset soojamajandust pole erastatud, sellega tegeleb linnale kuuluv ettevõtte Elko. Soojaenergia hinda on võimaldanud taskukohasena hoida soojamajanduse automatiseerimine ja põlevkiviõli hinna stabiliseerumine.

Võhma soojatorustikud on tänu kurikuulsale EBRD laenule üsna heas korras. Enamik neist rekonstrueeriti kümme

Võhma linnapea Avo Pöder kinnitab, et järgmine aasta tuleb tegus.

Peeter Kümmel

aastat tagasi ning seetõttu pole kavas neisse lähiajal suuri summasid investeerida. Väga pikalt siiski hinda madalal hoida ei saa, sest tulevikus tuleb ikkagi investeringuid teha.

Teatavasti on Võhma viimased aastad olnud saneerimise all. Kuidas on see linna areng mõjutanud?

Õnneks sattus saneerimine hea majanduskasvu aastatele, kui linnaeelarve kosus kiire tempoga. Rahandusministrium hoiab meie tegemistel pingsalt silma peal. Suuremad projektid, mis ministeeriumi seatud kavast erinesid, oleme pidanud temaga kooskõlastama, aga ühelegi meie taotlusele ei ole vastatud eitavalt, midagi tegemata ei ole jäänud.

EBRD laenu saaga käib aastani 2017, siis oleme rahandusministriumis oma võlgnevused likvideerinud. Järgmine aasta on viimane, mil riik meie tegevust pingsalt jälgib.

Praegu maksame aastas miljon krooni laenu tagasi, see ei käi linnale üle jõu. Võhma laenukoormus on eelarvest 39 protsenti, mis ei ole praeguses situatsioonis sugugi suur. Saaksime juba laenu juurdegi võtta.

Meid aitas suuresti see, et 2006. aastal tuli riigilt raskustes omavalitsustele mõeldud abi, 4,3 miljonit krooni.

Mullu võeti Võhmas vastu neli lisaeelarvet. Kuidas tänavu on läinud?

Ka sel aastal laekub makse arvatust rohkem ja õige pea võtame vastu teise lisaeelarve. Lisaraha jätame reservi järgmise aasta europrojektide kaasfinantseeringuks.

Elmised aastad on hiilunud tulumaksu tulekuga, aga riigi majandusseisu arvesse võttes peab järgmisel aastal selle arvutamise ettevaatlik olema.

Järgmisel aastal on Võhmal kavas Euroopa Liidu summa- dega ellu viia mitu suurt projekti. Pisut pelgan, kas leiame raha vajalikuks omaosaluseks.

Millistest projektidest jutt käib?

Kõigepealt loodame järgmise aasta linnapäevadeks valmis saada uue laululava, seal

”

Elmised aastad on hiilunud tulumaksu tulekuga, aga riigi majandusseisu arvesse võttes peab järgmisel aastal selle arvutamise ettevaatlik olema.

peame omaosaluseks leidma ligi 300 000 krooni. Samuti on kavas KOIT-kava kaudu rekonstrueerida kooli spordikompleksi ja loobuda vanast kaarhallist. Selle omafinantseeringuks läheb peaaegu kaks miljonit krooni.

Suure tõenäosusega on tulemas ka jäätnejaama projekt, mille esitab keskkonnainvesteeringute keskusele rahastamiseks mittetulundusühing Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus. Seal on vaja 300 000 — 400 000 krooni omaosalust.

Äsja saime heakskiidu keskkonnainvesteeringute keskusele esitatud projektile Võhma põhjaosa vee- ja kanalisatsioonitrassi rajamiseks. 10-miljonilise projekti omaosalus on kaks miljonit krooni. Parajasti oleme dilemma ees, kas lükata midagi edasi 2010. aastasse või võtta laenu, sest käesoleva aasta eelarvest me kõiki kaasfinantseeringuid arvatavasti katta ei suuda. Samas on need väga vajalikud investeeringud.

Mäletatavasti saite linna- peaks Reformierakonna häältega, aga hiljem lahkusite vastasleeri. Kas Reformierakond soovendas madu oma rinnal?

Olen apoliitiline ja teen koostööd kõigiga erakondlikust kuuluvusest sõltumata. Lahk-

ARVUD

Kaks lihakombinaadi pankrotti 1994. ja 1996. aastal viisid Võhma raskesse sotsiaalmajanduslikku kriisi.

- Aastatel 1996—2000 oli linna elanikest töötuid 15—20 protsenti.
- Tänavu augustis oli Võhma elanike arv 1591.
- Septembris oli Võhmas registreeritud töötuid 26.

Allikad: Võhma ja Viljandimaa koduleheküljed

helid said alguse teatud ametikohtade jagamisest. Taheti tekitada teine abilinnapea koht. Olin selle vastu, et majas, kus on üheksa ametikohta, võib pärast valimisi iga kord kaks tähtsamat inimest vahetuda. See jätkaks väikses omavalitsuses mõneks ajaks lünga, sest järjepidevus kaob.

Mina teen iga mõistliku inimesega koostööd, aga kui käib kaigaste kodaratesse loopimine ja volikogu istungid koosnevad ainult arupärimistest, läheb tuju pikapeale ära. Teisalt eks see ole osa poliitikast.

Novembri algul pandi vaate- torni üles Võrtsjärve-teemaliste fotode näitus.

Vaatetorni kaunistab fotonäitus

Liisi Seil
liisi@sakalakirjastus.ee

Jõesuu puhkealale püstitatud vaatetornis on välja pandud Võrtsjärve-teemaliste fotode näitus, mis tutvustab huvilistele selle piirkonna väärtusi.

Võrtsjärve sihtasutuse juhataja Jaanika Kaljuvee sõnul pandi näitus vastavalt minud vaatetornis üles novembri algul.

Ehitise kolmel korrusel on 17 fotodega kaunistatud tahvli- ning üks suur piirkonda tutvustav stend. Piltide autorid on «Sakala» fotograaf Elmo Riig ja Rannu vallavanem Uno Rootsmäa (pildil).

Fotod on jaotatud teemade järgi gruppidesse. Esimesel korrusel on Võrtsjärve loodusest tehtud pildid, teisele on riputatud järve ümber asuvate kirikute fotod ning kolmandal saab näha vee- kogu äärde rajatud uusi objektide.

Pildid on trükitud PVC- alustele. «Avatud vaatetornis on see materjal ilmastikukindlam kui raamitud paberpildid ja loodame, et ka vandaalid jätavad sellise väljapaneku kauemaks püsima,» ütles Jaanika Kaljuvee.

AUTORID

Piltide autorid on fotograaf Elmo Riig ja Rannu vallavanem Uno Rootsmäa.

Tema sõnul ei ole näitus veel lõplikult komplekteeritud: vaatetorni neljandal korrusel plaanitakse tutvustada Jõesuu ajalugu. «Materjali kogumine alles käib, sest arhiivis on väga palju põnevat, aga loodetak- vasti saame ka selle väljapaneku paari nädala jook- sul üles,» kõneles ta.

Näituse komplekteerimine ja fototahvli- valmis- tamine läks sihtasutusele maksma 6500 krooni.

KONTAKT:
reporter Margus Haav
433 0046
margus@sakalakirjastus.ee

TEEMAD

7000

Tartu laulupidu tuleb osalejaterohke

Järgmisel suvel peetavale Tartu laulupeole registreerus 220 kollektiivi enam kui 7000 esinejaga. Kõige rohkem registreerus sega- ja lastekoore. Suurt huvi on üles näidanud laulupeol esimest korda esinevad lasteaedade mudilaskoorid.

TEISIPÄEVAL «MAAELU»

KOLMAPÄEVAL «KULTUUR»

NELJAPÄEVAL «MAJANDUS»

REEDEL «TERVIS»

LAUPÄEVAL «INIMENE»

KONTSERT

VETERANMUUSIK ESINEB TAAS VILJANDIS

Tõnu Naissoo põimib eri stiile

Homme saab kontserdil «Crossroads» pärast peaaegu kahekümne aasta pikkust pausi Viljandis taas kuulda ja näha pianist Tõnu Naissood.

Aivar Trallmann, muusikasöber

Koos temaga on laval Ameerikast Los Angelesest Eestisse elama asunud basskitarrist ja laulja James Werts, saksofonist Ivo Lille ning löökpillimängija Marko Naissoo.

Tõnu Naissoo on muusikas tegev olnud enam kui nelikümmend aastat. Esimene tuntuks tuli tal omanimelise trioga 1967. aastal Tallinna džässifestivalilt, millest on nüüdseks kujunenud festival «Jazzkaar». Ta on kirjutanud ka lugematul hulgal filmi- ja teatrimuusikat ning vähemalt «Viimse reliikvia» laule teavad vist küll kõik eestlased.

Klaverisolistina on Tõnu Naissoo esinenud koos Bostoni ja Rotterdami sümfooniaorkestriga.

Ühe omamoodi rekordi püstitas ta aga Tallinna Viru hotelli pianistina: ta töötas selles ametis kokku kolmkümmend aastat!

Tõnu Naissoo, kuidas te muusikuna alustasite ja kas teie talendi avaja, džässorkester Mickeys veel tegutseb?

Alustasin nii-öelda vabade improvisatsioonidega. Esitasin neid oma klaveriõpetajale lastemuusikakooli päevil. Vahel mängisime isaga neljal käel blusi: tema bassi ja harmooniat ning mina improviseerisin meloodiat.

Aastal 1966 sain isa soovitusel klaverimängija koha bigbändi Mickeys. See oli progressiivne kollektiiv, kes esitas väga head ja moodsat bigbändi džassi. Head praktikat andsid ka väiksema koosseisuga tehtud tantsumängud. See oli niisugune muusika, mida praegu kuulevad sajad tuhanded eestlased saates «Tantsud tähtedega».

Mina mängisin selles orkestris umbes aasta. Mickeys tegutseb aga seniajani.

Pealegi tuleb kirjutada kümnesse — möödalaskmisi ei andestata.

Olete kirjutanud palju filmi- ja teatrimuusikat. Tavavaataja üldjuhul muusikalisse kujundusse ei süvene. «Viimne reliikvia» on vist üks vähe-seid teoseid, mille muusikaliine kujundus ja tekst on võrdselt rahva hulka kandunud.

Filmile ja teatrile kirjutamine on mõneti erinev. Filimuusika loomine on kiire protsess. Mina alustasin seda siis, kui film oli juba peaaegu monteeritud ja selle üleandmise tähtaeg lähedal. Režissöör ja direktor kutsusid filmi vaatama. Eks see esimene läbivaatus olnud kõige ehedam ja heade filmide puhul kuulsid just nagu kohe ära, kus milline muusika kõlada võiks.

Ega kirjutamiseks ja salvestamiseks ning muusika alapanemiseks palju aega antud. Pealegi tuleb kirjutada kümnesse — möödalaskmisi ei andestata. Nii et eks ta üks närvesööv töö olnud.

Tänapäeval on märksa lihtsam: laadid filmi netist alla, kodus sobitad muusikat sekventseri abil pildiga... Riski on hoopis vähem.

Teatrimuusika puhul on mõtlemise ja kirjutamise aega rohkem — oled algusest peale tüki loomeprotsessi juures.

Mina kirjutasin põhiliselt lastelavastustele, milles olid ka laulud ette nähtud. Ega sel ajal palju laulvaid näitlejaid olnud, seetõttu püüdsin laulud teha võrdlemisi lihtsad. Kogu lavastuse üldmuljet nägin-kuulsin alles peaproovidest.

Suhteliselt vana mehena läksite te 1989. aastal USA kuulsaime džässikooli, Berkeley muusikakolledžisse õppima. Kuidas see juhtus?

Esinesin USA-s aasta varem solistina koos Bostoni sümfooniaorkestriga. Mind oli kuulamas vene džäss-saksofonist Igor Putman ning tema soovitas mul sellesse kooli astuda.

Käisin ühel vabal hommikupoolikul temaga kolledžist läbi ja kui kuuldi mu klaverimängu, leiti, et peaksin saatma dokumendid. Nii see asi käima läks. Muidugi ei olnud see niisama lihtne kui tänapäeval ja ka koolisüsteem oli meil ju teistsugune, aga teoks see õnneks sai.

Mis vanusesse puutub, siis Euroopast tulnud üliõpilased olid seal tavaliselt ikka vanemad. Kõige vanem oli üks mees, endine arst: tema oli umbes 65. Selles riigis ei ole vanusepiiranguid.

Tõnu Naissoo lapsepõlve mängumaa oli isa Uno Naissoo vanematekodus Mulgimaal. Nüüdseks on ta kirjutanud filmi- ja teatrimuusikat enam kui poolesajale lavastusele ja filmile.

Erakogu

Mõni aasta tagasi lausuite ühes intervjuus, et tahate aktiviseerida oma kontserttegevust. Kas see on õnnestunud?

Mingil määral küll. Aga Eesti on ikkagi liiga väike maa, et siin kontserttegevusest elatuda, kui sa ei ole just kuulsuse tipul ega saa esineda populaarsetes telesaadetes.

Selleks et muusikast elatuda, peab mitu muusikaprojekti korraga käsil olema ja tuleb ikka ka väljapoole pii-luda.

Rääkige pisut oma viimasest kavast ehk muusikaprojektist «Crossroads».

Selle projekti idee tuli saksofonist Ivo Lillelt, kellega olen varem mitmes koosseisus ühes musitseerinud. Pealkiri «Crossroads» ehk «Ristteed» peaks kajastama seda, et kavas saavad kokku üsna erinevate muusikastiilide viljeled.

Nii et see on eelkõige ansamblipõhine muusika, kuigi praegu domineerib laulja-basskitarrist James Werts.

Millal te viimati Viljandis musitseerisite, kui aprillikuine klaveri-DVD salvestamine välja arvata?

Arvan, et 1980. aastate keskkel orkestri Levimo ja enne se-

«CROSSROADS»

Homme kell 19 pärimusmuusika aidas

- Tõnu Naissoo — hammond-orel
- James Werts — laul, basskitarr
- Ivo Lille — saksofon
- Marko Naissoo — löökpillid

Allikas: korraldajad

da 1970. aastatel ansambli Lai-ne saateansambli koosseisus. Viljandi on kuidagi kõrvalejäänud. Isegi ei tea, miks.

ARVUSTUS

Lihtne inimlikkus

Evelin Lagle

filmisöber

«Perekond Savage» on valushumoorikas lugu ühest tänapäeva lääne ühiskonna suuremast haigusest, üksildusest ja pealiskaudsusest.

Vend ja öde, kes leplikus rahulolematuses oma argielu elavad, peavad oma olemise terviku, mineviku ja oleviku ahela uuesti lahti mõtestama, kui nad viiakse tagasi probleemiratta tiirlema hakkamise alguse, katkiste perekondlike suhete juurde. Neil tuleb hakata hoolitsema oma vana isa eest, kes nendest kunagi eriti hoolinud ei ole.

Venna hirm seotuse ees ja suutmatus määratleda oma tundeid pooltariist sõbratari vastu ning öe lähedusvajadus — abielumehest armuke, püüde leida tuge hooldekodu mustanahalise meestöötajast — on katkiste suhete ning lapsepõlves puudu jäänud eneseusalduse tagajärg ja kompensatsioon.

I sa eest hoolitsemine, tal-le andestamine ja tema heaolu eest muretsimine on tegelikult öe ja venna enese katkise olemise lahendamise võti: anda andeks, puhastada ennast möödunu valust, mineviku ahelate pitsitusest ning luua oma elu vaba ja enastusaldavana.

Lavastaja Tamara Jenkinsi linatseose suurim väärtus on maguskibe elulähedus, loomulik distants, millega ta meid kõiki vähem või rohkem puudutavat tunnete ja tegude maailma käsitleb. Väikeste nüansside, silmapilgutuste, nukrate naeratuste, hoolimatute puudutuste või puudutamata jätmisega tulevad läheduse puudumine, hoolimatuse ja pinna-pealsus, mis praegu inimestevahelises suhtlemises laialt lobbab, valusalt lähedale.

Jenkins näitab, et idee edasiandmiseks ei ole tarvis ülepaisutatud konflikti, pingutatult suuri emtsioonivalanguid. Piisab sellest, kui näidata kõrvalt lihtsa inimlikkusega meie ühist situatsiooni.

DVD.

«Perekond Savage». Osades Laura Linney, Philip Seymour Hoffmann. 20th Century Fox / Forum Cinemas HE.

Maks, kala ja keedetud porgand koolisööklas edetabelisse ei pääse

Nii vanemad kui riik soovivad laste toidulaua näha tervislikke roogi, paraku on head harjumused laste maitse-eelistuste ja koolitoitlustajate piiratud võimaluste tõttu visad kujunema.

Katrin Johanson
katrin@sakalakirjastus.ee

Tarvastu gümnaasiumis saavad kõik õpilased koolitoitu tasuta. «Oleme arvestanud, et söögikorra toiduainete maksumus oleks 12 krooni inimese kohta,» lausus direktor Mai Talu.

Selle summa ulatuses toetab riik I–IX klassi õpilaste koolilõunaid, ülejäänud kulud kompenseerib omavalitsus. Tarvastu vald maksab kinni ka gümnaasistide toitlustamise, nii et koolitöötajad ja õpetajad on ainsad, kes lõuna eest tasuvad.

Kool hangib toiduaineid hulgladudest ja ka otse tootjalt.

«Selle summa eest on võimalik ära majandada küll,» tõdes kokk Kerstin Möttus, kes on selles ametis olnud 20 aastat. Pigem on kokad tema sõnul hädas tervisliku toitlustamise nõuete ja laste söömisharjumuste kokkusobitamisega. Näiteks peab kooliköök kord nädalas pakkuma kalarooga, mida lapsed sugugi süüa ei taha.

«On palju neid, kes kalasupist täiesti keelduvad,» kurtis Möttus ning lisas, et katsetatud on nii hõbeheigi kui lõhega.

Veidi meelsamini süüakse koka jutu järgi praetud kala, parimaks kalaroaks peavad lapsed aga kalaburgerit. Ka juurviljatoidud pole populaarsed, erandiks on üksnes toorsalatid.

Tundmatu saiavorm

Hiljuti hangitud uued ahjud võimaldavad Tarvastu gümnaasiumis valmistada mitmesuguseid vormiroogi, kuid kulinaarsetes katsetustes tuleb Kerstin Möttuse ütlemist mõnda olla ettevaatlik. «Lapsed eelistavad toitu, millega nad harjunud on,» põhjendas ta.

Paraku sunnib elutempo inimesi üha rohkem kätt valmistoidu järele sirutama. Näiteks kui varem oli vana hea saiavorm paljude perede üks lemmikmagustoit, siis tänapäeva lapsed seda enam ei tunne. «Nad imestavad, miks on õunakogile piima peale valatud,» naeris Möttus.

Õpilasomavalitsuse liikmed Elisa Rannala ja Kertu Noodla nentisid, et õpilased uurivad nädala algul sööklaseinale välja pandud menüüd ning ka vanemad tunnevad koolitoidu vastu huvi.

«Mõnikord juhtub meil siiski nii, et kodus valmistatakse sama sööki, mis oli päeval koolis,» lausus Rannala.

Ainsa igapäevasest kodutoidust täiesti erineva roana nimetasid tüdrukud tatraputru.

Nende tähelepanekute järgi loobuvad koolilõunast vaid üksikud õpilased. Seevastu on nad märganud algklassilaste hulgas neidki, kes päeva lõpul lisaportsjonist ära ei ütle.

«Tavaliselt on ikka toitu üle

jäänud ja siis kutsuvad kokad neid sööma,» nentis Rannala. Range talongistusteemi puudumist ei kuritarvita tüdrukute sõnul keegi.

Paremad võimalused

Eelmisel aastal Tarvastu kooli õpilaste seas korraldatud küsitluses sooviti menüüsse hamburgerit ja pitsat, kuid direktori kinnitusel ei hakka kool kunagi kiirtoitu propageerima ning jälgib hoolsalt ka seda, et õpilasfirma Kambüüs kohvik ei müüks seadusega keelatud ebatervislikku kaupa.

Mullu otsustas hoolekogu, et sööklas algklassilastele pakutav siirupijook tuleb asendada joogiveega. Võimalik on valida piima ja kefiiri vahel. Tänu uutele plitidele on menüüsse lisandunud ahjukartulid ning nüüd on kokad hakanud kasutama ka paljudele lastele meelepärast kartulimaitseainet.

«Üldiselt on koolitoit läinud paremaks ja mitmekesisemaks,» leidis Elisa Rannala.

Kerstin Möttuse sõnul katsetasid kokad sel õppeaastal, kui kaua nad suudavad koostada menüüd nii, et selles ükski roog ei korduks, ning jõudsid välja lausa oktoobri keskpaika.

„Üldiselt on koolitoit läinud paremaks ja mitmekesisemaks. Tarvastu gümnaasiumi õpilane Elisa Rannala

Õpilaste lemmiktoiduna nimetasid nii Elisa Rannala ja Kertu Noodla kui Kerstin Möttus snitslit. Magustoitudest hindasid tüdrukud enim rullbiskviiti. Läbi aegade kõige ebapopulaarsemat piima-aedviljaputru pole koolis pakutud aga juba kaks aastat. «Ma parem ei hakka seda kommenteerima,» naeris Möttus ning rõhutas, et üldiselt peavad lapsed toidust lugu ning käituvad sööklas hästi.

Väikekooli võlud

Halliste vallas rahastatakse koolitoitu samamoodi nagu Tarvastus. Et sealseis põhikoolis käib vaid 107 õpilast, on personaal lihtne õpilaste soovidest ülevaadet saada.

«Eelmisel aastal tegime küll rahuloluküsitluse, kuid enamasti lapsed lihtsalt ütlevad kokale, millised toidud neile meeldivad,» rääkis direktor Merle Hüva.

Menüü koostatakse kahe nädala peale ette ja see on väljas nii sööklas kui klassiruumides.

Kooli kokk Leeve Tuga on selles ametis teist aastat, kuid tööga kiiresti kohanenud. Ka tema proovib pakkuda võimalikult erilaadseid roogi ning ammutab mõnikord inspiratsiooni «Pereköögi» retseptiraamatust.

Laste lemmiksöök on selleski koolis ahjukartulid. «Aga meeldivad ka kanakoivad, makaronid hakkliihaga, rukkivaht vaniillikastmega...» loetles kokk.

KOOLITOIT

Eelmisel aastal Tarvastu gümnaasiumis korraldatud küsitluse tulemused

- Lemmikud olid kartul ja kaste ning hakkšnitsel ja seljanka.
- Üldse ei meeldinud maksakaste ning hapukapsa- ja kalasupp.
- Menüüs sooviti näha friikartuleid, hamburgerit ja pitsat.

Allikas: Tarvastu gümnaasium

Kuigi kalatoidud edetabelis ei trooni, pole need õpilaste seas täiesti põlu all. «Paku me kalarulle ja teisi pooltooteid,» sõnas Tuga. «Naturaalset kala pole me seni tooraineks tellinud.»

Kooliköögi põhivarustaja on Viljandi firma Mones ja Tuur. Juurvilja hangitakse kohalikest põllupidajatest ja puuvilja tuuakse mõnikord sealsamas ligidal asuvast Polli aian-dist.

Koka tähelepaneku järgi on kõige kesisem minek maksakastmel, ent sedagi ei jää üle kuigi palju. «Võib öelda nii, et meie jäätmeämbri sisuga siga pidada ei saa,» naeris direktor.

Tänapäeva laste toitumisharjumustest kõneldes arvas Leeve Tuga, et need ei tule kodust kaasa. «Ma näen enda laste pealt, kuidas igatsevad kuju- nevad välja oma maitse-eelistused, kuigi nad on istunud ühesama laua taga,» ütles ta.

Nagu tõdes direktor, soovivad õpilased, et koolis töötaks puhvet, lapsevanemad on aga teistsugusel arvamusel. «Nad on lausa õnnelikud, et meil seda pole, ning on pakutavaga rahul.»

Saab valida eriprae

Viljandi Paalalinna gümnaasiumi toitlustamist on juba 15 aastat korraldanud osatühj Vismet. Sama kaua on seal ametis olnud kokk Siiri Nälk.

«Selle aja jooksul ma väga suuri muutusi täheldanud pole, üksnes kogemusi on juurde tulnud ja see omakorda tähendab paremat sööki,» lausutas ta.

Kooli 600 õpilast toitlustatakse kolmes vahetuses ja kasutusel on talongistusteem. Põhikoolilapsed toidu eest ei maksa, küll aga tuleb seda teha gümnaasistidel, kes saavad üldmenüüs oleva söögi kätte 15 krooniga.

«Õpetajad tasuvad selle eest, mida nad tellivad, ning nad saavad valida näiteks 25-kroonise eriprae,» rääkis direktor Aavo Palo. Seda võivad teha ka gümnaasiumiõpilased.

Põhimenus on kolm korda nädalas supp. Et noored eelistavad aga praadi, valivad nad sageli tavatoitu asemel kallima roa. Reedesal kalapäeval võib eripraena saada näiteks ahjulõhet.

«Ennast on küll imelik kiita, aga mõnes toitlustuskohas põhjendamatult kallist praadi süües olen leidnud, et meie pakutav ei jää maitseelt sellele alla,» ütles Siiri Nälk.

Kohupiimavahtu likku pandud sai pole pelgalt garneering, vaid näitab, et õpilased täiendavad sööke vastavalt oma fantaasiale ja maitse-eelistustele.

Riigitelvisioonis jooksvas brittide tõsielusarjas polnud ühe kooli staažikas kokk veel avastanud, et toit tuleb hea siis, kui seda maitsestamisel proovida. Paalalinna kooli köögis on see nipp ammu selge. Ka koguste arvestamine 600 inimesele ei valmistu raskusi ning vajaduse korral võib ju abi otsida näidisraamatutest.

„Võib öelda nii, et meie jäätmeämbri sisuga siga pidada ei saa. Halliste põhikooli direktor Merle Hüva

Kokk Anne Kiipus nentis, et tunneb puudust letist, kus saaks korraga soojas hoida näiteks riisi, kartulit ja mitut sorti kastmeid.

«Praegu ei saa me suuremat valikut pakkuda, sest ta-

longistusteemi alusel toitu jagades ei jätku selleks aega,» selgitas ta.

Söökla inventari pole Paalalinna gümnaasiumis uuendatud juba kaua ning kuigi vajadus selle järele järjest kasvab, toppab ettevõtmine remondiootuses. Direktor Aavo Palo ei osanud öelda ei seda, millise ilme köök remondi tulemusena saab, ega ka seda, millal remont lahti läheb. «Ma suunan selle küsimuse linnavalitsusele,» sõnas ta.

Porgand tuleb supi sisse riivida

Paalalinna kooli menüüs on samad road keskeltläbi kahe kuu tagant. «Supid kipuvad siiski sagedamini korduma,» möönis Siiri Nälk.

Laste vaieldamatud lemmikud on tema tähelepanekute järgi makaronid ning külm hapukoorekaste värske kurgi ja tomatiga. Meelsasti süüakse ka

borši ning magustoitudest peetakse parimaks küpsiseid kisselliga. Seevastu kuivatatud puuviljadega keedetud kisselli õpilased ei armasta ning ka köögiviljatoitudega on raske, sest paljud lapsed ei söö paprikat ning enamikule ei maitse ka keedetud porgand ja her- nes.

«Porgandit me riivime supi sisse, sest viilutatult jääks see taldrikupõhja,» nimetas Siiri Nälk ühe nipi ning tõdes, et on neid, kes nii-öelda köögiviljapäeval soojast söögist hoopis loobuvad. Veelgi raskem on tema sõnul maksakastne ja kalasupiga.

Kuigi ka Paalalinna kooli kokkade jutu järgi meeldivad lastele pooltooted ja nad eelistavad pastaroogi kartulile, ei valmista tervisliku toitlustamise nõuete järgimine suuri raskusi. Näiteks oli kerge harjuda seadusega, mille kohaselt tohib pakkuda viinereid või vorstikesi üksnes korra kuus.

Siiski on mõningad nõuded kokkade arvates liiga ranged. Nad töid välja näiteks selle, et nende töö oleks hoopis kergem ja lastel menüü vaheldusrikkam, kui nad võiksid pakkuda isevalmistatud moose, mahu ja hoidiseid.

Nii direktor kui kokad kinnitasid, et sööjad jäävad üldiselt rahule.

«Eks leidu neidki, kellele üks või teine toit ei meeldi, kuid näiteks külalised on meie pakutavat sageli kiitnud,» rääkis Anne Kiipus.

Direktor nentis, et ehkki nad pole koolitoidu hindamiseks eraldi küsitlust teinud, pole kooli üldisest rahulolu-uuringust selle kohta midagi negatiivset välja koorunud. Kokad aga tunnistasid, et kuigi nende suhted lastega on head, jätab nende sööklas käitumine soovida. «Palju lagastatakse ja tihti jäetakse enda järelt koristamata,» kurtisid nad.

Tarvastu gümnaasiumi kauaaegne kokk Kerstin Möttus demonstreerib, millise meelekindlusega ta kujundab tervislikke toitumisharjumusi koolisööklas.

Paalalinna kooli kokk Anne Kiipus tunneb puudust sooja toidu valikitest.

Riik suunab laste toitlustamist

Viljandi maavalitsuse terviseedendusspetsialist Elo Paap väitis, et riik pöörab lasteasutuste tervislike toitlustamisele palju tähelepanu.

«Kuigi ühiskond hakkab euronõuetega juba harjuma, pole need meile veel iseenesestmõistetavad. Oma osa mängib muidugi materiaalne kitsikus,» kõneles ta.

Ka Elo Paabi kogemused kinnitavad, et kõige enam on lasteasutused rahulolematud varasemast rangemate piirangutega.

«Moose ja mahu võib küll ise valmistada, aga need tuleb samal päeval ära tarvitada,» tõi ta näite. «Paraku on marjade ja puuviljade hoidmiseks omad tingimused, mida paljudel koolidel ja lasteasutustel pole võimalik täita.»

Kaks aastat tagasi korraldatud «Toiduralli» kampaaniast kerkis aga üles hoopis teistlaadi mure: kurdeti töö koordineerimatuse ja töötajate omavaheliste suhete üle.

«Mõnikord ei jõua vajalik info õigete inimesteni,» nentis Paap ning avaldas lootust, et sama ei juhtu hiljuti koolidele jagatud toitlustamise juhendmaterjalidega.

Tervise Arengu Instituudi ja Tallinna tehnikaülikooli toiduainete instituudi välja antud kaheköiteline teos sisaldab tänapäevaste arvestustabelite ja nõuannete kõrval ka retsepte.

«Koolitustel võiks rahvast rohkem käia,» lausutas Paap. Eelmisel aastal toimus maakonna lasteasutuste toitlustajatele kolm õppepäeva Olustvere teenindus- ja maamajanduskoolis ning Karksi-Nuia lasteaias. Tänavu koolitatakse ka majandusjuhatajaid.

Novembri algul korraldas Põhjamaade ministrite nõukogu juba mitmendat aastat Tallinnas seminaride sarja «Põhjala forum» ning üks selle seminare oli «Vähem rasva, vähem soola ja muud võimalused laste toitumise parandamiseks,» mis leidis aset samal ajal toidumessiga.

Kui messil käinud kokad pidasid pakutud menüüsid kohati liiga idealistlikuks, siis Viljandi haridus- ja kultuuriameti spetsialist Edda Riesenberg arvas, et seminaril jagatud soovitusel polnud midagi võimatut. «Vaja on lihtsalt head tahet ja koostööd,» ütles ta ning lisas, et Eesti lasteasutustes pakutavaga võib rahule jääda.

Riesenbergi sõnul rõhutati seminaril koostööd vanemate, toiduvalmistajate ja õpetajate vahel, samuti soovitati kutsuda lapsi appi lauda katma.

«Peame teadma laste toiduvalitust, et jätkata sellelt pinnalt nende harimist,» lausutas ta. («Sakala»)

Paalalinna gümnaasiumi söökla ühemõtteline siht juhatab ka pedagoogide närvu söövad õpilased õigele teele.

2 x Peeter Kümmel

**ERIHIND
995 kr.**

PARIMAD PALAD
varuosad jaapani ja korea autodele

**Kõik akud
Viljandi kaupluses
aasta lõpuni
20% soodsamalt!**

Japanparts
sinu professionaalne partner

Kauplus avatud
E-R 9.00-18.00
L 10.00-15.00

www.japanparts.ee

Tallinna t. 86, Viljandi 71073
Unistari Ärimaja
Tel. 434 2411, 434 2410, 510 3031.
viljandi@taket.ee

Parima hinnaga maastur Eestis!

KIA MOTORS
The Power to Surprise

**7 YEAR
SPORTAGE
WARRANTY**

KIA SPORTAGE 2.0i 16V 2WD 142hj LX Cup Pack ERIHINNAGA ALATES 229 900 kr.
LX Cup Pack baasvarustuses: konditsioneer, püsikiirusehoidja, tehase toonklaasid, elektriaknad ees ja taga, kesklukkk, esistmete soojendused, udutuled, elektrilised küljepäeglid, rooli kõrguse regulaator, ABS pidurid, salongiõhu filter, katusereelingud, tehase valuveljed, immobilaiser, nahaga kaetud rool ja käigukangi nupp jne.

Keskmine kütusekulu 8,0/100km
CO₂ väljalase 190g/km

GARANTII 7 AASTAT

Rael Autokeskus AS Rael Tallinna 97 Viljandi tel. 433 0987 automyyk@rael.ee www.rael.ee

Kvaliteet igas sõiduklassis

Hyundai Tuscon 2.0i 4WD.

Viimased autod erihinnaga 249 900 kr.

(tavahind 329 900 kr.)

Soodustus 80 000 krooni.

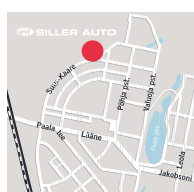
5+

5 aastat täisgarantiid
+ 24 h Hyundai abi

Auto keskmine kütusekulu 4,5-10,1 l/100km, CO₂ 122-241 g/km.

HYUNDAI

www.hyundai.ee

SILLER AUTO

Viljandi, Suur-Kaare t. 69. Avatud E-R kl. 8-18, L kl. 9-15.

Autode müük tel. 444 8866,
hooldus ja varuosad tel. 444 8861,
tehnoülevaatus tel. 444 8864,

üldtel. 444 8860,
faks 444 8867,
www.sillerauto.ee

RAHVA RÕÕMUKS!

MAKSIMARKET

KUU SOODUSPAKKUMISED

1.-30. november

**POOLITATUD
VIRSIKUD
SIIRUPIS
FRESCO**
820 g/ 480 g
Kg 33.13

15.90

SUITSUVIINER 400 g
Vastse-Kuuste LT
kg 49.75

19.90

**KOHVIOAD
ARVID
NORDQUIST
CLASSIC**
1 kg

135.-

**NEKTAR
MARLI 1l**
Multi, banaani

13.90

**PLEKIEEMALDUS-
VAHEND VANISH
OXI WHITE 600g.**
+ VANISH PINK 1l TASUTA

89.90

**KINKEKARP
WILKINSON
SWORD QUATTRO
TITANIUM**
raseerija+2 tera+Sensitive
raseerimisgeel 200 ml

119.-

**MEESTE
TRIIKSÄRGID**
Nr 39-46, erinevad

99.-

**RAADIO TEEL
JUHTIV AUTO
NIKKO FORD FOCUS**

479.-

Piltidel on illustreeriv tähendus.

AVATUD: 9 - 22: Laagri: Pärnu mnt 558a, Saue vald, Harjumaa; **Lasnamäe:** Peterburi tee 62a, Tallinn; **Tartu:** Lõunakeskuses Ringtee 75, Tartu; **Paide:** Ringtee 2, Paide; **Rakvere:** Löötsipilli 2, Rakvere; **Viljandi:** Lääne 2, Viljandi; **Võru:** Jüri 83, Võru
AVATUD: 9 - 21: Võru: Kagukeskus, Kooli 6, Võru.

Alati kasulik!

NÄITUSED

Viljandi kunstisaal

Vabaduse plats 6 teisel korrusel
Tel. 551 5932

6. detsembrini

18. sügiskunstinäitus

Viljandi muuseum

Johan Laidoneri plats 10
Tel. 433 3316

Näitus XX sajandi alguse
pesumoe

Viljandi linnaraamatukogu

Tallinna tänav 11/1. Tel. 433 8660

Homseni lasteosakonnas

näitus erilistest raamatu-
test «Vaata, vaata mind!»

24. novembrini linnagaleriis

Eesti nahakunstnike liidu
näitus «Paikkond»

Novembri lõpuni trepihallis

«Kui hing tahab tantsida:
afroameerika tants ajaloos
ja kunstis»

13. detsembrini
kojulaenutusosakonnas

«Doris Kareva. Luule
kui valusõna»

Viljandi kultuurimaja

Tallinna tänav 5. Tel. 433 3992

Teet Lindma juubelinäitus
«Puu elu»

Karksi valla kultuurikeskus

Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia
Tel. 435 5529

Antu Oti kalanahast pildid

Mõisaküla muuseum

J. Sihveri tänav 4, Mõisaküla
Tel. 435 5607

Fotonäitus «Mõisaküla
linn 70»

17. jaanuarini

Sirje Risti fotonäitus
«Abja-Paluoja minevik ja
tänapäev»

Kondase keskus

Pikk tänav 8, Viljandi
Tel. 433 3968

12. detsembrini

Tallinna rahvusvahelise
illustratsioonitriennaali
näitus «Pildi jõud»

Viljandi maavalitsus

Vabaduse plats 2. Tel. 433 0431

Enn Loidi seenefotod

Pärimusmuusika ait

Kirsimägi, Viljandi. Tel. 434 2072

Fotograaf Fred-Ander
Pärna tööde näitusmüük

Mustla rahvamaja

Posti tänav 52-e, Mustla
Tel. 435 1818

31. detsembrini

Lembit Lõhmuse tööd

Tarvastu raamatukogu

Posti tänav 52-b, Mustla
Tel. 436 6262

Mary Muringu kirjakunsti-
õpilaste kursusetööd

Saarepeedi rahvamaja

Saarepeedi. Tel. 523 4605

Viimast päeva

Resa Tiitsmaa nukud

TEATER

Ugala teater

Vaksali tänav 7, Viljandi
Tel. 433 3876

Täna kell 18

«Väike Tjorven
Soolavarese

KINO

Rubiin

Lossi tänav 21, Viljandi
Tel. 5622 2222

Neljäpäevani kell 18
«Mina olin siin»

Neljäpäevani kell 20

«Max Payne»

SPORT

Viljandi spordihoone

Vaksali tänav 4
Tel. 435 1574

Täna kell 19.30

Viljandimaa võrkpalliliiga
Suur Vend. Kohtuvad
Spordikooli ja Veteranide
meeskond

Kunstmuruväljak

Ranna puistee 9, Viljandi
Tel. 435 1545

Täna kell 17

Eesti jalgpalli meistri-
võistlused. U-17 eliitliigas
kohtuvad Viljandi Tulevik
ja FC Flora

ÜRITUSED

Viljandi kultuurimaja

Tallinna tänav 5. Tel. 433 3992

Täna kell 18

salongiõhtu. Dokumen-
taalfilm «Monument»

Liverpool

Tartu tänav 1-c, Viljandi

Karksi valla kultuurikeskuses kuuleb täna õhtul Koit Toome esituses
Jaak Joala lauldud laule.

Tel. 433 3530

Täna kell 21

seltskondlik karaokeõhtu

Karksi valla kultuurikeskus

Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia
Tel. 435 5529

Täna kell 19

Koit Toome esitab Jaak
Joala lauldud laule

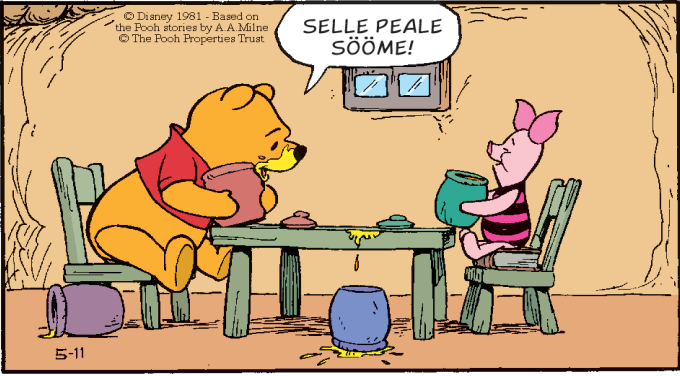
NIMEPÄEVAD

Tänased nimepäevalised
on Elisabet, Elis, Liis ja
Ilse.

TEADE

Teata maakonna sündmu-
sest e-postiaadressil
sakala@sakalakirjastus.ee
või telefonil 433 0041.

Puhh

RAADIOKAVA KOLMAPÄEV, 19. NOVEMBER

Kuku

6.00 Ärataja. Erki Berends ja Ma-
dis Milling 10.00 Raadioekspress.
Ulla Länts 10.30 Raadioentsüklo-
peedia 10.45 Järjejutt 11.00 Ma-
jandusruum. Vallo Toomet 12.00
Raadioekspress. Ulla Länts 12.30
Avatud Eesti Fond 13.00 Vahe-
tund «Postimehega» 14.00 Saade
15.00 Raadioekspress. Ulla Länts
15.30 Vox populi 16.00 Saade
16.45 Piloot. Margus Kiiver 17.00
Saade 17.30 Vanemuise veerand
18.00 Päevapilk. Katrin Viirpalu
18.30 Raadioentsüklopeedia*
18.45 Järjejutt* 19.00 Vahetund
«Postimehega»* 20.00 Majandus-
ruum* 21.00 Piloot. Margus Kiiver
21.15 Keskkonnatelk* 22.00
Memoria* 23.00 Saade* 2.00 Va-
hetund «Postimehega»* 3.00 Ma-
jandusruum* 4.00 Tehnokratt*
5.00 Avatud Eesti Fond*

Vikerraadio

5.30 Vikerhommik. Meelis Kom-
pus 9.45 Mina lood 10.05 Huvi-
taja. Krista Taim 11.30 «Oliivitee-
kond», 3 12.00 Keskpäevased
uudised 12.15 Uudis+. Lauri Va-
rik, Piret Kriivan 14.05 Reporter-
tund. Kaja Käerner 15.00 Pärast-
lõunased uudised 15.15
«Uudis+» jätkub 18.00 Päevakaja
18.30 Mina lood* 19.05 Reporte-
ritund* 20.15 Sport 20.45 Öhtu-
jutt lastele 21.05 Muusikatund
Raadio Tallinnaga 22.30 «Oliivi-
teekond»* 23.05 Raadiole elatud
elu — Hannes Valdma. Mälestus-
saate paneb kokku Maris Johan-
nes 00.05 Deutsche Welle tund*
1.00 Huvitaja* 2.30 Öömuusika

Raadio 2

7.05 Silmad lahti! Madis Kimmel,
Margus Kamlat, Maris Uusna
10.05 Kaheraudne. Mihkel Raud
13.05 Kõik puhuvad. Reimo Sild-
vee ja Sten Teppan 16.05 Pleier.
Koit Raudsepp 18.01 Pleieri
soovikas. Busta 19.00 Pleier extra.
Koit Raudsepp 20.00 Rocka rolla.
Rein Vader 22.00 Metallion. DJ
Mop 00.05 2 päeva vahel

Klassikaraadio

7.05 Klassikahommik. Markus
Järvi 9.30 Jutu järg. Ingrid
Isotamm esitab Aino Kallase loo
«Hullunud järv» 10.05 Esineb
sopran Emma Kirkby 12.15 Järje-
hoidja. Nele-Eva Steinfeld 12.30
Kultuuriuudised 12.35 «Järje-
hoidja» jätkub 13.05 Sügisklassi-
ka 15.15 Album. «Mozart, Berg
13» 16.05 Džassikliinik* 17.05
Da capo 18.00 Päevakaja 18.15
Kella kuue džäss 19.05 Tõnis Mä-
gi koolioratoorium «Tarkus». Esita-
vad Tõnis Mägi, Chalice, Liidia
Mägi, Eesti Televisiooni tütarlaste-
koor ja akustilis-elektroniline an-
sambel. Salvestatud Tallinna Jaani
kirikus selle aasta 1. septembril
20.00 BBC Proms 2008 21.00
Eesti interpreetid. Anatoli
Garšnek 90. Kalmer Tennosaar 80
22.05 Fantaasia. Tiit Kusnets
00.05 Nokturn

Elmar

5.58—10.00 Ärka, kaunis maa
6.10 Tähtsündmused maailma
ajaloos 6.20 Kultuuriürituste eel-
info 6.30 Lühiauudised 6.50 Soo-
vilaul 7.15 Tänaased ajalehed 7.30
Liiklusuudised 7.40 Lapsesuu
7.50 Önnesoovid 8.15 Hommiku-
intervjuu 8.30 Lühiauudised 8.45
Hommikumäng 9.15 Horoskoop
9.30 Päästeameti pressiteade
9.35 Lugu laulust 9.50 Suu puh-
taks! 10.05—18.00 Päevapüüdja
10.20 Libauudised 11.20 Saame
kokku 11.40 Sügisinfo 12.20 Po-
litseiameti pressiteade, liiklusõn-
netused, sõidukivargused 13.20
Päevaintervjuu 14.20 Ilm maail-
ma suuremates linnades 14.40
Sügisinfo 14.50 Lapsesuu* 15.20
Täna ja homme mõnes kinos
15.40 Täna teatrites 15.50 Suu
puhtaks! 16.20 Maanteeinfokes-
kuse pressiteade, sõidukivargused
16.35 Kes-mis? mäng 17.20 Li-
bauudised* 17.40 Pikk ilmaprog-
noos 18.05—21.05 Sinuga sügi-
ses 18.20 Lugu laulust 18.30
Muusikiline tervitussaad 20.40
Varia 22.00 Elmari sügisõõ

Laternad ...!											
KVIITUNG						SÕKAL	GIGA-	TEATUD MAASTUR	AUSTAV KOHUSTUS	MITTE	KEELD
JÄLITATAV											
HÕBE							TUIGER- DAMA				
JÕGI EESTIS							SULUSRIIK			ROOMAJA	
HURTSIK								JÄRSK KIRENDUS		ISIKU TUN- NUSKOOD	
NORD						KREEKA TÄHT		JÄME VIINER			EUROOPIUM
EESTI LAVASTAJA						AKVAARIU- MIPIDAJA					ANDERIKAS
ALEVIK SAA- REMAAL								MARURAH- VUSLANE			
								LOBA		NÄITEKS	
						KÕVA- KÄELINE				TÄPITÄHT	EESTI JÄRV
						EESTI JÄRV					
											TONN
											ÖNNEMÄNG
POISIPÕNN						TŠEHHI KIRJANIK				... KLAS	
KÕIV						JÄLLE				PILL	
KOHUSE- TÄITJA								LAIALI			
								E. KROON			
LILL						PESUPULB- RIMARK				INIMTÕUG	
						LIITUM				KLASS	
... JA PRAEGU						MOODUSTUB SÕNADEST			KEEGI		
						SÜD			AASTA		
RAISUS							E. KARIKA- TURIST (IN. + N)				

EESTI RAHVASTIK

SPORT

U-17

Täna kell 17 kohtuvad Viljandi linnastaadionil Eesti U-17 vanuseklassi eliitliigas Viljandi Tulevik ja FC Flora.

Viljandimaa spordiliit ootab 1. detsembriks ettepanekuid, kes võiksid olla lõppeva aasta maakonna parimad sportlased ja parim võistkond.

KAHEL TURNIIRIL OLID EDUKAMAD SOOMLASED

Ragnar Kaasik tegi teisel päeval laitmatu vigade paranduse

A photograph showing two male wrestlers in a struggle on a yellow mat. The wrestler on the left is wearing a blue singlet and is in a defensive position, with his arms raised to protect his head and neck. The wrestler on the right is wearing a red singlet and is in an offensive position, with his arms wrapped around the neck of the wrestler in blue. The background is a yellow mat with a grey border.

A photograph showing two male wrestlers in a physical struggle on a yellow mat. The wrestler on top is wearing a red singlet with black and white stripes on the sleeves and shorts. The wrestler on the bottom is wearing a blue singlet with white stripes on the sleeves and shorts. They are both looking intently at each other. The background is a plain wall with a vent.

Sakala.

Tallinna ajaleht «Revalsche Zeitung» näikse omale eesmärgiks teinud olevat, «Sakalat» maailma ees nii ruttu kui võimalik süsi mustaks ehk tuli punaseks värvida. Omas 252 numbris on ta jälle «Sakalast» õige pitka kirja avaldanud, kus ta uueste näitab, kui ütleмата suur Sakslaste vaenlane «Sakala» olla. Ja kõik seda arutab ta sellest välja, et «Sakala» Lilli Suburgist kirjutatud raamatut «Liina» kiitnud on.

Tarvastu vallavalitsus müüb avalikul kirjalikul enampakkumisel

Laane farmi hoonestatud kinnistu, pindala 11,03 ha, katastritunnus 79704:003:0030, **alghind 990 000 krooni**;

Vase kuivati hoonestatud kinnistu, pindala 2071 m², katastritunnus 79704:002:0072, **alghind 50 000 krooni**;

Rahvamaja aida hoonestatud kinnistu, pindala 1453 m², katastritunnus 79704:003:0048, **alghind 50 000 krooni**.

Enampakkumise tagatisraha 10% alhinnast kanda Tarvastu vallavalitsuse arveldusarvele 10302011249001 SEB Pangas 1. detsembril kella 9-ks.

Allkirjastatud pakkumine saata kinnises ümbrikus aadressil Tarvastu vallavalitsus, Posti t. 52-e, 69701 Mustla, Viljandi maakond hiljemalt **1. detsembriks kell 11** müügiobjekti märges, näiteks "Laane farmi hinnapakumine, mitte avada enne kui 1. detsembril kell 11".

Lisainfo telefonil 435 1811, Alar Karu, või 435 1816, Rein Anton.

Püha Cecilia päeva kontserdid

Dirigent Peeter Perens

Tallinna Jaani kirikus
neljapäeval, 20. novembril kell 19

Tartu Jaani kirikus
laupäeval, 22. novembril kell 18

Viljandi Jaani kirikus
pühapäeval, 23. novembril kell 18

Kavas
Henry Purcelli "Ood püha Cecilia auks".
Lisaks vaimuliku koorimuusikat teistelt hellioojatelt.

Pileti hind 75/50 kr.
Piletid müügil Piletilevi müügipunktidest ja tund enne kontserdi algust kohapeal.
Kontserte toetavad Kultuurkapital, Tallinna Kesklinna Vallatase, TTV ühispärasindus.

Superpakkumine!

Ostes meilt uued talverehvid, saad 10–25% hinnasoodustust. Et võiksid sõita oma uute rehvidega kaua ja muretult, anname rataste sillapingis mõõdetud seadenurkade hetkeseisundi kohta infolehe TASUTA.

SILLER AUTO Viljandi, Suur-Kaare t. 69. Tel. 444 8860.

AS Fest-Forest ostab metsakinnistuid, ka tehtud raietega.

Tel. 504 5689.

kabariitset metalli mittekabariitset metalli plekki malmi

1650 kr/tonn
1400 kr/tonn
1000 kr/tonn
1400 kr/tonn

Vedu alates 1 tonnist tasuta. Info tel. 5556 0031.

MÖÖBEL: eritellimusel järelmaksuga

SUUR VALIK VOODIPESU KOMPLEKTE

AVATUD
E - R KL. 9 - 18,
L KL. 9 - 15.
Tel. 433 11 22
kodu@kodusisu.ee

Paistu t. 3-a, II korrus, sissekäik hoovi poolt.

SEMINAR

«Eesti: kas majandustsükli põhjas või alles poole peal?»

Aeg 25. novembril kell 10–13.
Koht Grand Hotel Viljandi.

Osalustasu 250 krooni.
Lektor Viljar Veebel.

Registreerimine Viljandimaa arenduskeskuses telefonil 433 0593 või e-postiaadressil margot@viljandimaa.ee

Viljandi Linnavalitsus teatab krundi Ilmarise t. 1 (krundil on bussijaama-Anttila hoone), krundi Tallinna t. 24 (krundil on Centrumi ärihoone) ja kruntide vahel jääva Uue t. lõigu detailplaneeringu eskiislahendust tutvustava avaliku arutelu toimumisest 20.11.2008 kell 16.00 Viljandi Linnavalitsuses Linnu t. 2 esimese korruse saalis.

Detailplaneeringu eskiislahendusega määratakse planeeritava ala ehitusõigus ja linnaehituslikud nõuded hoonestusala suurendamiseks ärikeskuse-bussijaama krundil ning ärihooneid ühendava jalakäijate galerii rajamiseks üle Uue tänava.

ANU FOTO

Suurim valik PILDIRAAME Viljandis

Mina teen DIAPOSITIIVIDEST FOTOD Anu Fotos

Toidukartulid, 4 kr/kg. Vedu tasuta. Tel. 510 0794.

Müüa peeti, porgandit ja kartuleid («Laura», «Princess»). Hind 5 kr/kg. Vedu tasuta. Telefon 5675 2394.

Toidukartulid («Princess», «Laura»), ka suurtes kogustes. Hind alates 3.50 kr/kg. Vedu. Tel. 5660 8810.

KINNISVARA

Ostan 3—4-toal. ahik. või mug. korteri. Tel. 5695 9744.

Müüa 18 ha talu, 1,5 km asfalt-teeni, 10 km Viljandist, elamus 5 tuba, laut, kelder, saun. Vahe- tusvariandid. Tel. 521 1236.

Müüa 3-toal. korter Viljandis. Tel. 5193 3406.

Ostan 2-toal. korteri linnas, kuni 500 000 kr. Tel. 5645 4504.

SÕIDUKID

Müüa heas korras VW Golf GTI 2,0, 1997. a., must metallik, ja haagis Zubrjonok, ülevaatus teh- tud. Tel. 5552 1774.

TEENUSED

Takso tel. 1700.

Arvutiabi. Tel. 5565 5197.

Veo- ja tösteteenus. Kruus, liiv, killustik, muld. Tel. 5373 1475.

Takso 1—8 kohta. Hind kokku- leppel. Tel. 5349 5945.

Halumasin. Tel. 5561 9623.

Ahjud, kaminad, korstnad. Ehi- tus ja paigaldus. Tel. 5599 1335. www.unibuild.ee

Alexela takso tel. 15 444.

Mobiilne halumasinatteenus (ben- siin või el.). Tel. 5620 8210.

Fekaalivedu. Tel. 518 5879.

Veoteenus metsaveoautoga. Tel. 5341 3723, Raja KT OÜ.

Suur kaubik. Tel. 515 2737.

Kaevetööd miniekskavaatoriga, 300 kr/h. Tel. 5646 4806.

KOOLITUS

24. nov. algavad Vana-Võidus ekskavaatorijuhtide kursused. R-, T-kat. mootorsõidukijuhtide kur- sused (traktoristid). Info tel. 523 0167.

Algavad inglise keele kursused algajatele. Tel. 515 9698.

ÜÜRIN VÄLJA

Toa ja köögi. Tel. 5388 9237.

Rendile anda tootmis- ja äripin- nad, h. 25 kr/m² ja kommunaal- maksed. Tel. 434 9219.

3-toal. ahik. korteri kesklinnas, 2500 kr., või müüa. Tel. 528 8423.

SOOVIN ÜÜRIDA

3—4-toal. korteri, maja või ma- jaosa Viljandis. Tel. 523 8420.

PAKUN TÖÖD

Exitsport otsib peagi avatavasse kauplusesse aktiivseid ja rõõm- sameelseid klienditeenindajaid. CV saata e-postiaadressil carmen@exitsport.ee. Lisainfo tel. 5340 0459.

Lisatöö 2—4 t. päevas. Sobib suhtlejale. Kuni 10 000 kr. kuus. Öhtuti tel. 5645 2914.

OTSIN TÖÖD

Otsime üldehitus- ja remondi- töid, ka firmamana. Pakkuda võib kõike! Tel. 5375 5922.

Autojuht (B-, C-, D- ja E-kat.) ot- sib tööd kaubiku- või väikebussi- juhina. Tel. 518 2577.

PÕLLUSAADUSED

Toidukartulid. Tel. 506 8912.

Toidukartulid, eri sordid, ka suu- res koguses. Teised köögiviljad. Vedu. Tel. 5620 8897.

LOOMAD

Ostan eluskaalus noorloomi. Tel. 5613 8099.

METSAMATERJAL

Abrami Saeveski OÜ ostab pide- valt kasepalke. Tel. 511 7002 ja 506 5939.

Ostame kasvava metsa raieõig- gust. Palke ja paberipuid. Tel. 5630 0135. E-post estmarpuut@hotmail.ee

MUUD

Müüa kuivi pakitud kütteklotse. Vedu. Tel. 5383 9215.

Müüa pakitud Sangla turbabri- ketti, alusel. Vedu. Tel. 433 3130, 523 8503.

Lõhutud küttepuud. Vedu. Tel. 433 3130, 523 8503.

Müüa kuivi pakitud kütteklotse 40- ja 1000-l võrkkotis. Vedu. Tel. 433 3130, 523 8503.

Müüa lõhutud küttepuid koos veoga, Karksi-Nuia piirkonnas. Tel. 523 0118.

Müüa Sangla turbabriketti, paki- tud, alusel, 1700 kr., ja puitbri- ketti, 2200 kr. Tel. 5667 1833.

Kuivad küttepuud, 500 kr/m³. Tel. 5637 3783.

Küttepuud talumetsast. Tel. 5647 1473.

Ära anda kuiva küttematerjali. Tel. 5551 4621.

Pliidipuud. Tel. 5551 4204.

LEITUD

Leitud kell. Tel. 5698 4343.

Pikast rännuteest väsinuna lah- kus meie armas papa

HENN VIK

24. III 1914 — 18. XI 2008

Leinavad omaksed.

Ärasaatmine reedel, 21. novembril kell 13 Riia mnt. kabelist samale kalmistule.

Tuhat sõna tunnistamas kaotust, ei ühtegi, mis lohutada võiks: ootad, millal minevikku laotub elust julmalt välja kistud lõik.

Langetame leinas pea kalli poja ja venna

ENARI MÜLLERI

mälestuseks ning avaldame kaas- tunnet Astridile, Aarele ja Evelile.

Helgi, Rain ja Aivar perega

Südamlik kaastunne Astridile, Aarele ja Evelile kalli poja ja ven- na

ENARI MÜLLERI

kaotuse puhul.

Vanaema Lembi, Kalju, Ellen ja Aare perega

Sügav kaastunne Aarele perega

ENARI MÜLLERI

kaotuse puhul.

Endised töökaaslased Erikast

Südamlik kaastunne Urmasele ema

ENDLA LEPA

kaotuse puhul.

Töökaaslased Viljandi haiglast

Südamlik kaastunne Astridile ja Aarele kalli poja

ENARI MÜLLERI

kaotuse puhul.

Sulev ja Marianne lastega

Südamlik kaastunne Astridile pe- rega kalli poja

ENARI MÜLLERI

kaotuse puhul.

Haigla labori pere

Südamlik kaastunne Aagole kalli ema

FLORIIDA KIVI

kaotuse puhul.

Rootortehnika OÜ

Teatame kurbusega, et on lahku- nud meie kallis

TÕNU SOA

1. XI 1951 — 12. XI 2008

Leinavad omaksed.

Urni muldasängitamine 22. no- vembril kell 11 Kõpu kalmistul.

Mälestus on kui vaikne muusika, mis ei vaibu iial.

Südamlik kaastunne Astridile ja Aarele poja ning Evelile venna

ENARI MÜLLERI

kaotuse puhul.

Maire, Sirje ja Tiia peredega

Mälestame

ENARI MÜLLERIT

ja avaldame sügavat kaastunnet omastele.

Perekond Ots

Keset kaunist sügist ja päikesekulda lõppes tee, kust tagasi ei tulda.

Leinan kallist

URMAS HÄRMI

1949 — 2008

Elukaaslane

Aeg viib, aeg toob, aeg mälestusi koob.

Kallist

EDUARD ROOSAT

mälestab ja avaldab kaastunnet omastele Einar perega.

Lahkus

SELMA JÜRISSON

20. VI 1919 — 29. X 2008

Leinavad omaksed.

Urni muldasängitamine 22. no- vembril kell 13 Metsakalmistul.

Südamlik kaastunne Astrid ja Aare Müllerile poeg

ENARI MÜLLERI

ootamatu lahkumise puhul.

Enari sõbrad

Sügav kaastunne Aare Müllerile perega poeg

ENARI MÜLLERI

kaotuse puhul.

Endised töökaaslased Viljandi LEMK-ist

Südamlik kaastunne Katrinile isa

UNO OPPE

kaotuse puhul.

Endised töökaaslased Anttilast

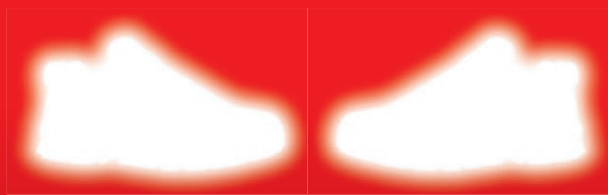
Tunneme kaasa Kristiinale, Tar- mole, Pillele ja Piretile vanemate- ga ning nende vanaemale armsa

REIN ROHTLA

kaotuse puhul.

Holstre kooli pere

TOSSU- VAHETUSKU

kuni **-40%**

POP/SPORT!

Sport on POP!

Tartu mnt 1 A, tel 433 3192

E - R 10.00 - 18.00, L 10.00 - 15.00

**LOMPMET OÜ
AUTOREMONT**

SÕIDUAUTODE REHVI TÖÖD (PÄRAST TÖÖPÄEVA, EELREGISTREERIMISEGA).
MÜÜA MASTERI TALVEREHVE
NING KASUTATUD JA TAASTATUD REHVE SAKSAMAALT.
SÕIDUAUTODE REMONT JA SILDADE REGULEERIMINE

OSTES TALVEREHVID MEILT, SAAD paigalduse 15% SOODSAMALT!

Tel. 5802 9724, Viiratsi, Tehnika t. 10

UGALA TEATER

Jerome K. Jerome
KOLM MEEST PAADIS
Lavastaja: Oleg Titov
Mängivad: Margus Vaher, Andres Oja, Arvi Mägi, Peeter Jürgens, Peeter Konovalov

2. detsembril kell 19
Ugala väikeses saalis

viimast korda
sel aastal

Anton Tšehhov
KOLM ÕDE
Lavastaja: Peeter Tammearu
Mängivad: Liina Olmaru Triinu Meriste, Kadri Lepp, Aarne Soro, Carita Vaikjärv, Tarvo Vridolin, Indrek Sammul jpt

kaks viimast
sel aastal

20. nov ja 3. detsembril kell 19
Ugala suures saalis

Piletid Ugala kassas, Piletimaailmas ja Piletilevis www.ugala.ee

EESTI OPTIK

www.optika.ee

Nägemise kontroll
20. ja 26. novembril.
Vajalik eelregistreerimine.

NOVEMBRIKU PAKKUMISED

Valik
prilliraame
-50%

Päikesepillid
-40%

Turu t. 6. T-R kl. 9-18, L kl. 9-13. Tel. 433 3322.

KUTSE LINNAVOLIKOGU XIII KOOSSEISU KOLMEKÜMNNE SEITSMENDALE ISTUNGILE

Viljandi Linnavolikogu istung toimub kolmapäeval, 26. novembril 2008, algusega kell 17 raekojas, linnavolikogu saalis, Linnu t. 2

KINNITAMISEKS ESITATAV PÄEVAKORD:
www.viljandi.ee

Volikogu infotund

1. Viljandi Linnavolikogu 29.02.2008 määruse nr. 74 "Viljandi linna 2008. aasta eelarve kinnitamine" muutmine, II lugemine
2. Kinnistu võõrandamine
3. Maamaksust vabastamine 2009. aastal
4. Maamaksu määra kehtestamine 2009. aastal
5. Viljandi linnavara valitsemise kord
6. Viljandi linna kultuurivaldkonna arengustrateegia aastani 2015 kinnitamine, II lugemine
7. Hooldajatoetuse määramise ja maksmise kord
8. Volikogu kirjavahetus
9. Sõnavõttud

Linnavalitsuse informatsioon

Tarmo Loodus,
linnavolikogu esimees

Teeme metsakoos

Tule ja küsi lähemalt – Stora Enso Imavere metsakontorist
Imavere, 72401 Järvamaa
Telefon 384 9331 Faks 384 9319
Ostujuht: Peeter Olesk, telefon 508 4353
www.metsatulu.ee

STORAENSO
metsaomanike esimene valik

TALVEREHVID!

**LIISI REHVID –
LIHTNE JA MUGAV!**

VANA-VÕIDU AUTOKESKUS
Nõustamine, müük, montaaž

Tel. 4325 241
www.conti.ee